

SURİYE RAPORU

DIŞ TİCARET BİRİMİ

Büşra KARAKUŞ

Şubat (2024)

SURİYE RAPORU

TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye-Suriye Dış Ticaret Değerleri (milyon dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2013	1 024	85	939	1 209
2014	1 801	115	1 685	1 916
2015	1 522	51	1 470	1 573
2016	1 323	65	1 258	1 388
2017	1 365	71	1 294	1 435
2018	1 346	69	1 277	1 415
2019	1 730	117	1 613	1 847
2020	1 436	212	1 224	1 648
2021	1 626	144	1 482	1 770
2022	1 555	166	1 389	1 721
2023	1 360	223	1 137	1 583

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Suriye'ye İhracatı: Türkiye'nin 2023 yılı itibarıyla Suriye'ye ihraç ettiği başlıca ürünler, Değirmencilik ürünleri, Plastikler ve mamulleri, hayvansal ve bitkisel yağlar, Kaba yemler, Mineral yakıtlar, Demir ve çelik, Elektrikli makina ve cihazlar, Çimento, Hububat, Demir veya çelikten eşya, kazanalar ve makinalardır.

Türkiye'nin Suriye'den İthalatı: 2023 yılında Türkiye Suriye'den en çok hayvansal ve bitkisel yağlar, ve pamuk ithal etmiştir. Demir çelik, Hububat, sebze, meyve, kahve-çay-baharat, canlı hayvanlar, alüminyum ve kurşun ithalat yapılan diğer başlıca ürünlerdir.

ŞANLIURFA SURIYE TİCARETİ

Şanlıurfa-Suriye Dış Ticaret Değerleri (bin dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2013	37 495	24 559	12 935	62 054
2014	35 863	37 328	-1 465	73 192
2015	66 227	4 672	61 555	70 899
2016	29 420	-	29 420	29 420
2017	30 722	3 643	27 079	34 365
2018	27 625	-	27 625	27 625
2019	20 154	85 353	-65 199	105 507
2020	20 465	9 712	10 753	30 178
2021	34 570	8 553	26 017	43 123
2022	48 863	9 313	39 550	58 176
2023	39 331	31 775	7 556	71 106

Kaynak: TÜİK

Şanlıurfa'nın Suriye'ye ihracatı: Şanlıurfa'nın 2023 yılı itibarıyla Suriye'ye ihraç ettiği başlıca ürünler, çimento, elektrikli makine, kazanlar, plastikler, gübreler, hububat, demir-çelik, kimyasal maddeler, yağlı tohum ve meyveler, ve ayakkabılardır.

Şanlıurfa'nın Suriye'den ithalatı: 2023 yılında Şanlıurfa Suriye'den en çok pamuk, ve hububat ithal etmiştir. Yağlı tohum ve meyveler, kimyasal maddeler, meyveler, plastikler ve kahve-çay-baharat ithalatı yapılan diğer başlıca ürünlerdir.

ŞANLIURFA SURIYE TİCARETİ

ŞANLIURFA'DAN SURIYE'YE FASIL BAZINDA YAPILAN İHRACAT MİKTARI (DOLAR \$)

Fasıl	Fasıl Adı	2022	2023
25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	20.629.572	11.956.337
85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları,aksam-parça-aksesuarı	6.139.336	5.493.298
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	4.472.722	4.810.868
39	Plastikler ve mamulleri	1.477.020	2.813.085
31	Gübreler	2.671.412	2.328.627
10	Hububat	1.904.979	1.739.867
73	Demir veya çelikten eşya	1.440.922	1.355.680
38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	703.695	1.179.583
12	Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	560.585	895.512
64	Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	161.753	895.035

Kaynak: TÜİK, GAİB

ŞANLIURFA SURİYE TİCARETİ

ŞANLIURFA'NIN SURİYE'DEN FASIL BAZINDA YAPILAN İTHALAT MİKTARI (DOLAR \$)

Fasıl	Fasıl Adı	2022	2023
52	Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	8.880.088	27.582.608
10	Hububat	380.637	2.804.675
12	Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	-	1.328.099
38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	-	24.488
8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	29.689	15.026
39	Plastikler ve mamulleri	-	12.403
9	Kahve, çay, paraguay çayı ve baharat	-	8.114

Kaynak: TÜİK, GAİB

ŞANLIURFA SURIYE TİCARETİ

ŞANLIURFA'DAN SURIYE'YE İHRACAT YAPAN BELLİ BAŞLI FİRMALAR

1. Limak Holding
2. Dollvet Veteriner Aşı İlaç Biyolojik Madde Üretimi Sanayi ve Ticaret A.Ş.
3. Bimko Kimya Gübre San. Ve Tic. Ltd. Şti.
4. Arma Panel San. Ve Tic. A.Ş.
5. Demirbaş Yağ Nak. İth. İhr. Ltd. Şti.
6. Ferat İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.
7. Hayati Plastik Sulama Boru San. Ve Tic. Ltd. Şti.
8. Özbudak Tohumculuk Ltd. Şti.
9. Badıllı Zirai Aletler İmalat Tic. Ltd. Şti.
10. Nur Dalgıç ve Elektrik Motorlari San. Ve Tic. Ltd. Şti.
11. Meksan Trafo San ve Tic. Ltd. Şti
12. Naz Çuval İthalat İhracat Petrol Ürünleri İmalat Taahhüt Turizm San. Ve Tic. Ltd. Şti.

Kaynak: ŞUTSO, GÜMRÜK MÜDÜRLÜĞÜ

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

Dış Ticaret Politikası

Suriye'nin dış ticaret politikası son yıllarda ithal ikamesine dayanmaktadır. Reform çalıŐmalarına rağmen ağır gmruk düzenlemeleri ve bankacılık sektörünün geliŐmemiŐ olması gibi nedenlerle ihracattaki büyüme sınırlıdır. İmalat sektöründe çeŐitlilik sağlanmakla birlikte, birçok ürün hala geliŐen piyasaların benzer ihraç ürünlerinin kalitesiyle rekabet edememektedir.

İthalat Rejimi

Suriye'nin ithalat politikası; hammadde, yedek parça, makine ve ekipman, tıbbi/laboratuvar cihazları, mühendislik cihazları ve bilimsel cihazların ithalatının serbest bırakılması, yerli üretimi bulunmayan gıda maddeleri ile tarımsal ürünlerin ithalatına izin verilmesi, yerli üretimi bulunan maddelerin ithalatının en aza indirilmesi, yüksek gmruk vergileri ile lüks maddelerin ithalatının kısılması ve ithalatın büyük bir bölümünün ihracat gelirleriyle finanse edilmesine dayanmaktadır.

Gmruk Tarifeleri ve Diğer Vergiler

Türkiye ile Suriye arasında imzalanan ve 1 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe giren Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık AnlaŐması, iki ülkenin karŐılıklı olarak aldıkları kararlarla 2011 yılında askıya alınmıŐtır.

Suriye, Türkiye'den gerçekleŐtirilen ithalata MFN oranına ilave olarak %30'luk ek vergi uygulaması getirmiŐtir. Karar halen yürürlükte olmakla beraber, uygulamanın etkinliği pek belirgin değildir.

Tarife Dışı Engeller

Suriye Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı, ithalat kısıtlamaları ve ithalat izinlerinden sorumlu kurumdur. Suriye'ye narkotik ürünler, silah, İsrail malları, mücevherat ve bazı tarım ürünlerinin (buğday, pamuk ve Őeker pancarı tohumu gibi) ithalatı yasaktır. Tütün, tuz ve buğday gibi bazı ürünlerin ithalatı, devletin ya da devlet tarafından görevlendirilmiŐ özel kuruluŐların tekelindedir. Akreditif açılması iŐlemlerinden ve ithalat-ihracat bedellerinin transferinden ise Suriye Ticaret Bankası sorumludur.

Suriye'ye ihracatta gerekli belgeler; konŐimento, ticari fatura, paketleme listesi, menŐe Őhadetnamesidir. Ayrıca gıda ürünleri ihracatlarında sağlık kontrolü, bitkisel/hayvansal ürünler için Karantina Belgesi gereklidir. Gıda rnlerinin etiketlerinde üretim ve son kullanma tarihi bulunmalıdır. Suriye'ye ilk kez ihraç edilecek ilaç ve tıbbi ürünler ile ilgili olarak menŐe ülke'deki yetkili kurum tarafından ihracat belgesi alınması gerekmektedir. Gözetim belgesi ile ilgili uygulamalar sıklıkla deĐiŐmektedir. Gözetim belgesi ve ürün standartları ile ilgili olarak Suriye Standartlar ve Metroloji Kurumu'na (www.sasmo.net) baŐvurulmalıdır.

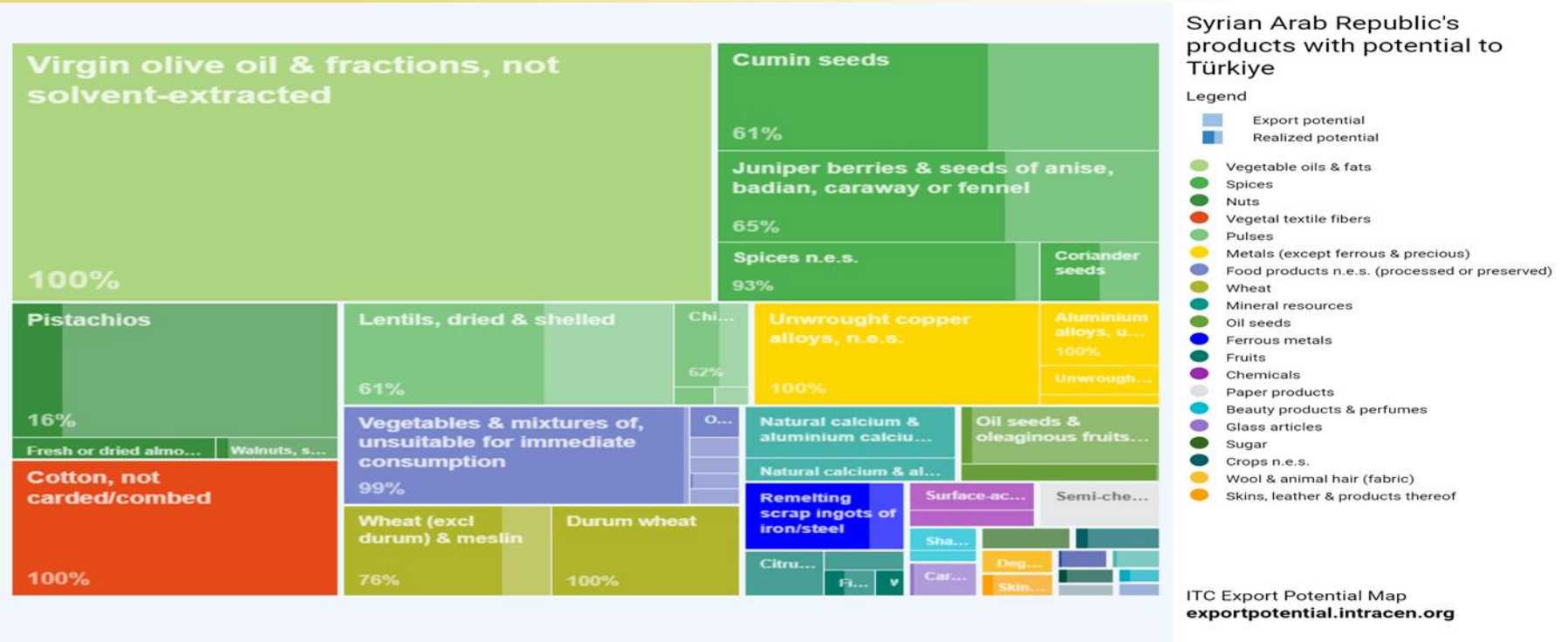
Kaynak: Ticaret Bakanlığı

TİCARET GELİŞİMİ İÇİN SPOT İHRACAT FIRSATLARI (ITC)

Suriye Arap Cumhuriyeti'nin Türkiye'deki ihracat çeşitlendirmesi için en iyi seçenekleri Hurma, taze veya kurutulmuş, Siyah çay, >3kg'lık ambalajlar ve Diamonyum hidrojenortofosfattır. Suriye Arap Cumhuriyeti'nde taze veya kurutulmuş hurmalara ulaşmak en kolay olanıdır. Demir veya çelikten yarı mamul ürünler Türkiye'de en güçlü talep potansiyeline sahip üründür.

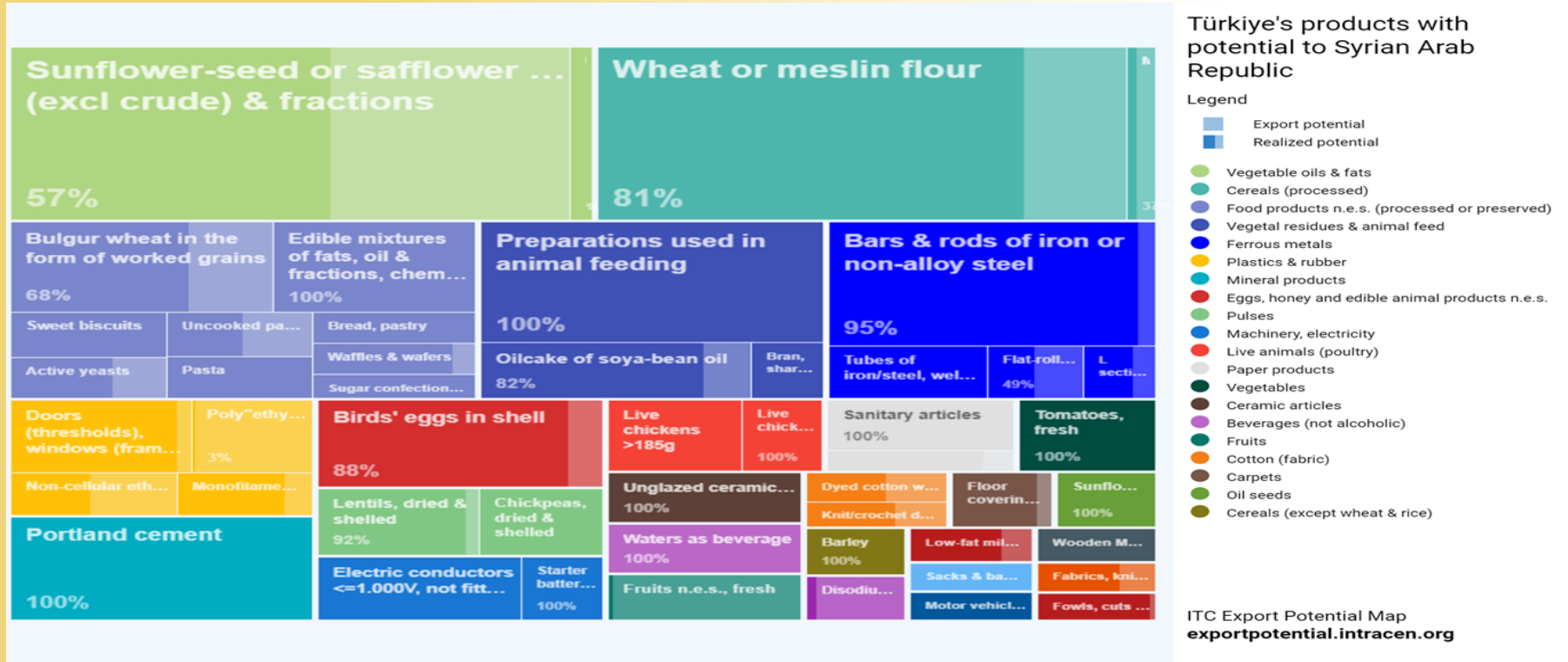

TİCARET GELİŞİMİ İÇİN SPOT İHRACAT FIRSATLARI (ITC)

Türkiye'nin Suriye Arap Cumhuriyeti'nde ihracat çeşitlendirmesi için en iyi seçenekleri eğirme için işlenmiş (Mod-)akrilik zimba telleri, Cep telefonları ve Buhar ve diğer buhar türbinlerinin parçalarıdır. Türkiye, Mate'e ulaşmanın en kolay olduğunu düşünüyor. Buhar ve diğer buhar türbinlerinin parçaları, Suriye Arap Cumhuriyeti'nde en güçlü talep potansiyeline sahip üründür.

SURİYE GENEL DURUM ÖZET BİLGİ

Türkiye'nin Suriye sınırındaki illeri yedi yıldır komşudaki ateşin ekonomilerini fena halde vurduğundan yakınıyor. Fakat savaş kendi ekonomisini ve ağlarını da üretiyor.

Sınırın öte tarafındaki anormallikler ve kapılardaki sıra dışı işleyişe rağmen Suriye ile dış ticaret 2011'deki sert düşüşün ardından kapıların muhalif güçlerin eline geçtiği 2013'ten sonra kendi mecrasını buldu.

2023'de Türkiye'nin Suriye'ye ihracatı 1 milyar 360 milyon doları buldu. İzne tabi olan Suriye'den Türkiye'ye ithalat ise 223 milyon dolar seviyesinde.

Suriye'de olaylar patlak vermeden önce, yani 2022'de Suriye'ye ihracat 48 milyon 863 bin dolardı. İthalat da 9 milyon 313 bin dolar seviyesindeydi. 2023'de gerilemeye başlayan ihracat 39 milyon 331 bin dolara, ithalat da 31 milyon 775 bin dolara indi.

Savaş koşullarına rağmen ihracat rakamı 2014'te 1,8 milyar dolarla eski seviyesini yeniden yakaladı. Ama ithalat 115 milyon dolarda kaldı. Üç yıldır da ihracat ortalama 1,5 milyar dolar, ithalat 133 milyon dolar seviyesinde seyrediyor.

Türkiye'nin Suriye'ye ihracat kaleminde başı çeken ürünler arasında Değirmencilik ürünleri, Plastikler ve mamulleri, hayvansal ve bitkisel yağlar, Kaba yemler, Mineral yakıtlar, Demir ve çelik, Elektrikli makina ve cihazlar, Çimento, Hububat, Demir veya çelikten eşya, kazanalar ve makinalar yer alıyor. Rakamlar mütevazı olmakla birlikte Türkiye bu konuyla Suriye için en büyük tedarikçi ülke konumunu koruyor. Türkiye ve Çin, Suriye ithalatının yarından fazlasını gerçekleştiriyor. Türkiye, Suriye'nin ihracat yaptığı ülkeler sıralamasında ise dördüncü sırada.

Türkiye'den gönderilen malların büyük kısmı Fırat Kalkanı Harekâtı'nın kapsamına giren bölgeler ve buralarla komşu yerlere gidiyor, yani Azez, El Bab, Cerablus, Tel Abyad, Menbic ve Halep kırsalı. Ayrıca Halep'in merkezinde de Türk mallarına rastlamak mümkün.

Suriye ile resmen 13 sınır kapısı olmakla birlikte ihracat ve ithalat Hatay'daki Cilvegözü, Kilis'teki Öncüpinar, Gaziantep'teki Karkamış ve Çobanbey sınır kapılarından yapılıyor. Resmi ilişkilerin kesik olmasına rağmen Ceylanpınar, Akçakale ve Mersin Taşucu Limanı'ndan Suriye'nin Tartus Limanı'na nadiren de olsa ihracat gerçekleşiyor. Cizre, Girmeli (Nusaybin), Şenyurt, Mürşitpınar, İslahiye, Karbeyaz ve Yayladağı sınır kapıları ise kapalı. Kapalı olanlar ya Kürtler ya da Suriye hükümetinin kontrolünde olan kapılar.

SURİYE GENEL DURUM ÖZET BİLGİ

Suriye ile diplomatik ilişkilerin yokluğu ve giriş-çıkışların Suriye değil muhaliflerin kontrolündeki kapılardan gerçekleşiyor olması nedeniyle dış ticaret de sıra dışı yöntemlerle yapılıyor.

Gümrüklerde Türkiye tarafında ticari mallar resmi işlem görüyor. Suriye tarafında ise muhalif grupların atadığı “memurlar” kendi işlemlerini yapıyor. Mal teslimatı tampon bölgede gerçekleşiyor. Yani Türkiye’den giren kamyonlar ve TIR’lar yüklerini iki resmi kapı arasındaki ara bölgede boşaltıp geri dönüyor. Suriyeli tüccarlar da malları Suriyeli kamyonlarla kendi bölgelerine taşıyor. Bankacılık sistemiyle havale yapılamadığı için ödemeler ya peşin alınıyor ya da tampon bölgede nakit olarak elden yapılıyor.

Artan oranda Suriyeli iş insanları da bu süreçlerde yer alıyor. Tahminlere göre Türkiye’den yapılan ihracatın yüzde 20 ilâ 30’u Suriyeli tüccarlar tarafından gerçekleştiriliyor. Bu bölgedeki Suriyeli firmaların yüzde 30’u ihracat-ithalat üzerine kurulmuş. İhracatın firmadan firmaya yapılmasındaki zorluklar nedeniyle Suriyeliler daha avantajlı konumda. Suriyeliler Türkiye’den temin ettikleri malları tampon bölgede kendi akrabalarına teslim ediyor. Açık hesaba dayalı bu tür bir yöntem para transferlerindeki sıkıntıları hafifletiyor.

Ticareti zorlaştıran başka unsurlar da var. Bir kere Suriye’den ithalat izne tabidir. Pamuk ve buğday gibi ürünler önceden izin alınmadan Türkiye’ye ithal edilemiyor.

Mevcut koşullarda Suriye ile ticareti daha fazla artırma imkânı var mı?

Suriye’de savaşın bitmesi ve ilişkilerin normalleşmesi halinde ihracat ve ithalat rakamlarında bir sıçramanın yaşanacağı muhakkak. Suriye’nin yeniden inşasına yönelik projeler ister istemez bir talep patlaması yaratacaktır. İş insanlarının da hükümet yetkililerinin de sabırsızlıkla beklediği evre yeniden inşa süreci. Bu beklentinin karşılık bulması ise kuşkusuz Türkiye’nin Suriye politikasında radikal değişikliklere gitmesine ve ikili ilişkilerde yeni bir sayfa açılmasına bağlıdır.

Kaynaklar

- <https://www.tim.org.tr/tr/default.html>
- <https://www.tuik.gov.tr/>
- <https://www.ticaret.gov.tr/>
- <https://www.gaib.org.tr/tr.html>
- <https://www.trademap.org/>
- [Uluslararası Ticaret Merkezi İhracat Potansiyeli Haritası](#)
- [Uluslararası Ticaret Merkezi Pazara Giriş Haritası](#)
- [Dünya Bankası Ticaret Analiz Bilgi Sistemi-TRAINS](#)
- [Uluslararası Ticaret Merkezi Küresel Ticaret Yardım Masası](#)
- [Euromed Ticaret Yardım Masası](#)
- [Doing Business Veritabanı](#)
- [Dünya Bankası WITS Simülasyonu](#)
- [UNCTAD Tarife Dışı Önlemlerin Uluslararası Sınıflandırması](#)
- [DTÖ I-TIP Portalı](#)
- [Uluslararası Ticaret Merkezi Tarife Dışı Önlemler Araştırması](#)
- [Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi](#)
- [EPING](#)